

QVÆSTIO MEDICA,

CARDINALITII S DISPV TATIONIBVS

MANE DISCVTIENDA IN SCHOLIS MEDICORVM.

die Louis x v. Februarij.

M. GVILLELMO PETIT, Doctore Medico, Praeside.

Est-ne infantulis imminente dentitionis tempore lac recens oggerendum?

I.

Q VID QVID lunari circulo & sive infimi cœli comprehenditur, seu in intestinis & viscerebus terre abditum sit, seu superficiem ipsius gradiente metiat, aut rependo serpendoque terat, seu per aërem alatum remigio iuueatur, seu aquas natando sulcer, mutationum vicissitudines experitur, *πάντα ἄλλα πάντα μεταβολές*, *καὶ γίγνεται, καὶ φθερεται*: alia generantur alia pessum eunt, ac corrumpuntur, ipsa marmora fatiscunt, ipsum et cum titulis incisis fuga temporum conficit. Quamvis Natura non ignoret legem hanc quam cunctis rebus constantissimè affixit, nihil o seculis toto fertur studio ad immortalitatem consequendam, non alimentis quidem aut medicamentis, verum beneficio generationis quā nascentibus in locum pereuntium surrogatis, quæcumque mortali conditione generata sunt, immutabilem aliquam æternitatem indispicuntur. *δειπνόν πλέον* *τὸν ἀδύτων τὸν δὲ ἐρέχθεμα*. Vis anima pulcherrima omnium facilius princeps, perfectum animalium inquilina, qua tota in sobole laborat melius si vnicā, determinataque infelicitate si geminā aut multiplici, dici non potest nec estimari satius quantā curā, sollicitudine, prudentiā ad conseruationem fœtus humani in alio materna incumbit; ut primum ex virtusque generantis feminio architectata est, vestit eum duplice membrana validissima, & quā potest securitatem praefat, humentis balnei in quo natat temperamento calorem ipsius mulcat, ac per arteriarum fistulas, propter partium spissitudinem otium, aërem ad refrigerium infundit, & cum alimoniam per os necessariam suggesteret nequeat, aliò conuerterit industriam, alitque sanguine defecatissimo, qui toris instar viuifici stillat è matrice in placentam, ibique numerum perfectionis sua indeptus, in fœtum per vascula propria, nulla anastomosi cum matutini coenuntia sensim prolabitur, singulas ejus partes rigat, & caloris nativi jam tum in istis vita cunis ad intitulum properantis intertrimenta resarcit; prima quā vitam dedit hora carpit; sic inclusus inuolucris & circumseptus, quietescens alternis atque vigilans, satis mensum plerumque nouem, infrequentius decem exigit, post vberiorem cibum ac libertatem spirandi ampliorē anquires, molitur exitum, ac tandem ex illo suo quasi certe victor erumpit; nec tamen jam expeditus vteri repagulis, idcirco genus alimenti sui mutat, colore tantum non substantia differt, nam admirabiliter Naturæ industria saguis ille ipse *σῆρε τῆς τοῦ ἕρεμος περιφύσης* alendo fœtū conuenctus, in vbera per venam Epigastricam & mammariam que in musculo recto *ἀποσύνταξι* migrat, & inibi purpura sua exutus & candore rinctus in pupi alimentum cedit.

11

HO M I N I vitæ cibique legem Natura imposuit, & quoniam sanctius animal est mentisque capacius altæ, ei in cætera dominari attributum; non omnia ramen sustentanda ipsius vite idonea. Moles illa incerta elementorum ex quibus constructus, non potest rebus quibusvis in integrum restitui, nec ignis ille intestinus qui vivendi & moriendi vices affert, promiscuis passimque se se offerentibus pascitur:

illa fati vis quæ ineluctabilem interitus necessitatem omnibus imponit nascentibus, non quo quis edulio aut refringi, aut inhiberi potest. Quod bonum atque utile est reliquis animantibus, ei non peræquè succedit; alia etiam pitiosi, alia biliosi, alia melancholici exigunt: quin temperamentorum, ætatum, climatum, regionum, consuetudinis varia & multiplex diuersitas, diuersa quoque postular alimenta, in quæ natius calor vim quidem exerit suam, at ipsa subinde vices ei reponunt, & in agentem pari virtute incumbunt. Postquam factus ex vteri latebris in lucem prodiit, nihil ad eum nutricandum lacte excellentius, & naturæ ipsius accommodatius, dummodo non sit ab externo rumine adscitum, sed ex ipsa matre, quæ genuit, expressum: omni fœnitate reprehensionis matres illæ castigandæ veniunt, quæ, abdicatis quos natura dedit affectibus, educationem liberorum delegant adhibitis & pretio conductis nutricibus, ne studium, cura & labor alendæ proliis, quidquam de flore ætatis ac venustate formæ fluxæ & momentaneæ delibet; Quæ vtero fœtuni gestavit, in vitam editum simu brachiorumque complexu & fouere & tueri deber, ac statim primisque à partu diebus latilli hauriendum è suis mammis porrigeret, quod non modo è *παρθενει*, sed etiam ei *άνετην* atque auerruncum multorum morborum quos solent procreare sordes faculenta in intestinorum sinibus collectæ, dum in vtero coercetur; hinc ægrimoniam omnigenas quæ plures metunt, & fœdæ venenataque variolarum pustulas quibus delicata puerorum corpora infestantur: ea propter Natura cunctis animantibus viviparis lac invidit, feminæ autem duas mammillas, vt si forte gemellos pariat, illis educandis gemino quasi laetitiae fonte exuberet. At verò si matrem hoc caritatis vadimonium & nutriendi munus deterere cogat ratio aliqua inualetudinis, diligenda nutrix moribus honestis, temperamento, quatenus fieri potest, puerperæ congruente, cui vius nec vini nec Veneris omnino interdicatur; matricis incensæ furor mentem sequioris sexus sepe in errorem ac delirium rapit, viscera flagrantius accendit ac temperamen- tum labefactat, nisi tempestatem ardoris hujusmodi Dea illa *παρθενει* compescat, cui tamen quotidie operari & litare, continentia, munericisque suscepit ratio non permittit.

III.

MAGNA est & prope incredibilis ad tuendam sanitudinem profligandosque morbos laetiæ utilitas: veteres blandioribus destituti catharticis, hoc amuletum molle placidumque ægris propinabant, quo humores noxios non tantum lenirent, sed & feliciter expurgarent. Dysentericos quorum mesenterium ipsaque intestina ardore immido coflagrant, & diris ulceribus lancinata excarnificata que in gangrenæ discrimen adducuntur, mirificè subleuat & ab ea labe omnium pestilè plerumque vindicabilis intemperie feruens quæ in junioribus & *άνυδροις γένεσις σωματιδεσ* quod in senibus acerbissima hac vermina suscitat, emollitut hujusmodi remedio, emendatur, ac per sepe malignitatem suam exuere cogitur. Phtisici quorum laxum & *ονεγγύωδες* parenchyma pulmonum vleere purido fordescit, aut sensim prope fine sensu humili iū arefactione carpitur, *τακτιστόν* recreantur, & saepe præstat, salubriorque est eis, quam in tabiano quadam monte auram excipere sicciorum: nec his inedendi finibus succit hujus salubritas terminatur: si quem cathartici vehementioris potio tantopere incensit, vt sua acritudine neruos conuallat, aut si quo toxico stomachi fibra irritata vo mitus excitent periculosos, non est aduersus hac maleficia medicamentum lacte pra sentius, sedat istiusmodi tumultus, tempestates compescit, tranquillitatem velut quoddam salutare fidus reducit; majus quid his omnibus adiuplet; quem vides exsuc cum, ac prope in ossean formam instar scheleti redactum, cuius oculi in occipitum defossi cœlum intueri vix queunt, umbilicus spinæ lumbisque affixus, vultus denique lurida macie confectus obuium quemuis absterret, eo rore pedetentim perfusus reficitur, quas edidet strages aut inueterata febris hec tica aut ingens ventris profluvium, resarcit, cuticula natuum colorem restituit, sarcosi totum corpus instaurat; denique miseri ille ex informi *μηρυνει* & filicernio in *βιβλιον* emergit, & quasi à morte ad vitam postliminio reuocatur. In lacte sunt hæc omnia; tamen quod crudum, potentius

purgat; quod ἐργάζεται, cicurat inhibetque magis humorum feritatem atque inipetum, ac faciliter ventriculi virtute digeritur. Optimum omnium asinum, οὐ πλημμέπει, innoxium capiti vel etiam cum dolores angunt, sero abundat, fortes viscerum exterminat, eorumque siccitatem coercet & astum attemperat, quod bubulum, alendis reparandisque partibus male affectis praestans, substantia est spissioris. Medio modo se habet caput, ut viresque extremi particeps. Lacte in vicem cuiusvis alimenti feliciter vti licet, si prius sacchari aut salis modici aspersione conditari: prodest potissimum bubulo admissere quartam portionem aquae hordeaceae, vt solutio sit ex alio οἴνῳ, ac venas permeans limo suo superflite non occupet; cum alendo minus compar, adjici potest panis aut solitarius, aut eo intinctus, oua quoque sorbilia quae virtuti ipsius actionique nihil detrahunt. Qui fatinam lacti miscent quamvis recostam & pupliculam hanc puerulis, vt probam administrant, grauiter falluntur, nihil in ista astatula isto cibo grauius incubat illorum stomacho, nihil magis venarum meatus obliterat cruditate que ingenerat; multo sapientiores antiqui quorum ratio nutricandi infantis diuersa fuit: ab hinc annis centum & sexaginta circiter inolevit hic error jamdudum antiquandus, vitio matrum παναύτη laborantium. Sunt quae propter rei familiaris angustiam, vt durae urgentique egestati prospiciant, labores & vita studia aliò diuertere coguntur, & in locum genuini alimenti escam hanc ἀζυμονη misellis obtrudunt.

I V.

VITAM nemo acciperet si daretur scientibus; dici vix potest quas molestias & tristia in sinu suo circumferat. Verè militis est sine missione pugna: & cum Naturae diuersitate gandeat, eadem res objecta perpetuo sine vila varictate voluptatem hujusmodi expungunt. Vix in vtero parentis homo conformatus est, cum iam tum agmine morborum conferto, non suis modo, sed matris quoque ægmoniis oppugnatur: ex eo erga stulos humi non abscitur sine ingenti conatu in quo plerunque aut vice jacturam facit, aut membris interdum distorquetur, amittitque harmoniam ac conformitatem quam eorum usus exigit. Postquam inde erupit, non ideo dolorum incommoderumque vacatione potitur; vix calum oculis haurit, vix spiritum celi ducere coepit, cum ei noua ingruunt vndeque morborum officudula. More institutoque veterrimum receptum erat, nomen pueris non prius indere, quam prima à natali septimana effluxisset, ne ceremonia nominalium frustra cederent, infantulis ante id tempus fato fungentibus; at illæ in diem multò vteriorem proroganda fuerant, cum in posterum non levioribus periculis conflentur: primis enim vita mensibus tum propter aeris insolitus haustum, tum propter summam virium contentionem quam in partu simul cum martibus eluctati sunt, incessit illos magna corporis debilitas, accedunt crebri vomitus naufragante stomacho, tussis pulmones eorum tenellas quatit, vigilias, insomniæ, pauciores cerebri substantiam imbecillitate sua satis titubantem percellunt, de quibus tamen qui non posse videntur, aut saltet vagitu prodere dolorem suum, osculo palatoque ulceribus diris ac vocem frustrantibus infesso. Et certè hæc mala vtcumque mulceret sauis canor parentis modulatè psallentis, nisi autes eorum sordibus humorum obstrueret vocem pene omnem excluderent. Toto hoc tempore Naturæ consulto fit ne dentiant, quoniam id eis in gravi incommmodo velet erer, nec sine acerbissimis dolorum cruciatibus ὁδοῖς tollerentur; at septimo post aut octavo mente circiter, quo tempore majuscule vires ipsiis vtcumque adoleuerunt, dentes quibus postmodum carere nequeunt, & suis alueis incipiunt erumpere, sed quanta dolorum accessione, quam noua, quam saeva gingivarum lancingatione totiusque corporis tormento? nulla re, non cantu, non blanditis, non gesticulationibus, non cunarum oscillatione, lectulue pensilis agitatione recreantur, sentiunt enim acrimoniam doloris vehementiorem quam faceret palus in carnem viuam adactus, hinc in illis morbi non uno impetu graffantes oboruntur, viscerum dyscrasia, frequens alui prolunies, febrium astus, conuulsiones, nec deēpere Epilepsia, nec mors persape abeat, quo tempore Natura propagandæ vita instrumenta cedere nititur: dum hæc symptomata persistunt matrum est prudentium puerulos

dieta congruente commodaque curare, lac non nisi moderatè ac pareè horisque necessarijs suggèrere, alioqui ordinaria quantitate administratum facile in corruptionem euaderet, istaque augeret mala quæ tandem è medio tollerent eos quorum salutem omnino studio & cura tueri debent; hinc temperantia colenda locum in omni alimentorum genere omnique ætate esse percommodum nemo ibit in inficias. Absit ab homine pars vita maxima occupata explendis latrabitibus ventriculi hyrtis, farciendo distendendo abdomini, neque enim viuit ut edat, sed edit ut viuat necessitate naturæ quasi tormento coactus, non gulæ ventrisque importunitate compulsus, exagresseq; dñi n° c; rūs regnūs ipsius dñi, éx iusti pietatisq; rūs xiiij. u. l. l. r. & xii. éx vñl. vñl. l. l. r.

V.

VT commoda aptaque alimentorum praescriptio & administratio fiat, necessariò temperamenti ratio habenda, quod quidem si primarum qualitatum aëris sit libratus momentis, fuetur & conservatur consimilis alimento suggestionibus; quod vero tam moderata crasi excidit, sàpe emendatur & quam proxime ad eam vnu contrariorum reuocatur. Nec omittenda consideratio etatum ac tempestatum quæ cum magno varioque discriminè inter se dissident, due si quoque diæta genere, quandiu durant, vtendum monent. Inter hæc suo pondere venit aestimanda consuetudo alterius naturæ geniis, vt propemodum præstare videatur vitam tollere quam eam longo temporis vnu confirmatam: tamen ne quis persuasum habeat tanta virtute instructam esse, vt possit venena in alimento contertere; non sic mansuecunt aconita, vt vietu sustentent, nec rerum natura tam facile mutantur vt in contrarium transeant. Virtutes que sunt illustria mentis ac voluntatis ornamenta, itemque vitia ejus opprobria, si primis vitæ incunabulis nobis indita forent nec aduenirent extrinsecus *in rûs Ascanianis &c. &c.*, necessitate fati illius omnes boni vel mali nascerentur, non esset soluta nobis ac libera recte perperamne agendi voluntas, *videlicet non posset omnis amans eligi etenim*, Omnes tempestatum vicissitudines, climatum, ipsius aeris, & aquarum mutationes, non leui nos impetu lacessunt, nec infrequentius morbos inuehunt quam alimentorum varietas, quo fit ut cum insuefimus aliqui ciborum generi quamquam minus probi, ei nobis acquiescendum, majusque est ex afflictudine lucrum quam ex peccato dampnum, & si quando lex medica vietus est mutationem jubet, ea non nisi cautè admundum, circumspicet, & sensim, non *expedit*, non imminentे, non incubente ægritudine, verùm in firma robustaque valetudine administranda est. Inter tot tantaque consuetudinis commoda & discrimina grauesque mutationum casus, quis audeat lac nouum arque insolens prescribere pupulo cum dentes eunt eruptum? Iam diu illi inolevit vñus lactis ejus quod à partu primulum hausit: toto dentitionis inervallo non est exsors grauissimum aggritudinum quæ vndique in eum misere insiliunt, quatum vim atque impetum non medocriter intenderet illa innovatio, nec ager præ infirmitate sustinere posset. Quicquid centioris lactis suetu autem dentitionem accelerari, falsi sunt, eo morbi celestis quæ dentes ingenerantur, tum quia ex aliena peregrinaque matre exprimitur, tum quia sero abundant plurimo quod humores conturbat eorumque magnam vim in alium propellit, hinc plerumque exoritur effervescere ventris profluvi, cui infantiñ etiò quandoque diutius repingent, tamen incidunt in maciem larualen. quæ fracti vietiique tandem interierit succumbunt: stirpes quamvis in folium letius translatæ, sàpe intermorioriunt; simile fatum pueros manet quos si pascas eodem lacte, incrementa virium manifesta allument, instarque arundinum nodos roboris certo mensuram spatio induent, quibus firmius iutius malotum aduenticiis resistant, melius adolescent, citiusque ac feliciter dentiantur. At vero si in succum illum primum ipsis connaturalē & saluberrimum aliis successerit, majorē in modura infirmabuntur, eorumque salus & vita in ultimum discrimen mittetur.

Non est ergo infantilis imminente dentitionis tempore lac recens oggerendum.
Asserebat Luteria I A C O B V S D E B O V R G E S , Parisinus,
A. R. S. H. M. DC. LXIII